

Bisamråtta (*Ondatra zibethicus*)

En bisamråtta knaprar på ett vasstrå - en favoritföda.

Foto: Ragnar Våga Pedersen, Bioforsk, Norge

Svenskt vardagsnamn	Bisam, Bisamråtta
... och på andra språk	Danska: Bisamrotte; Engelska: Muskrat, Swamp rabbit, Marsh hare; Tyska: Bisam, Bisamratte, Moschusratte, sumpfhase; Franska: Rat musqué
Vetenskapligt namn	<i>Ondatra zibethicus</i>
Organismgrupp	Gnagare, en ordning bland däggdjuren. Den är bl.a. släkt med våra inhemska sorkar.
Storlek och utseende	Bisamråttan kan nå en kroppslängd på 40 cm med en svanslängd på 25 cm. En vuxen individ väger 1,5 -2 kg. Pälsen är brun, med något mörkare översida och svansen naken och tillplattad från sidorna. Bakfötterna är betydligt större än framfötterna. Den lever alltid vid söt- eller brackvatten.
Kan förväxlas med	Möjligen kan bisamråttan förväxlas med bävern. Bävern är dock avsevärt större (1-1,2 m och 16-30 kg) och har en betydligt kraftigare, tillplattad svans.
Geografiskt ursprung	Nordamerika
Första observation i svenska vatten	Omkring 1950 (en förmodad misslyckad inplantering skedde 1944).
Förekomst i svenska havs- och kustområden	Längs svenska kusten förekommer bisamråttan i dagsläget i Bottenviken och i norra Bottenhavet ner till Härnösand. Antalet individer totalt i Sverige uppskattas till ca 50 000, men kan variera kraftigt från år till år.
Övrig förekomst i olika havsområden	Arten finns i stora delar av Nordeuropa, framför allt runt Östersjön i Finland, Baltikum och Ryssland. I Norge är beståndet begränsat till Finnmarken, den allra nordligaste delen av landet. Förekomsten i Danmark gör att det finns risk för spridning in i Sverige söderifrån.
Troligt införselsätt	Bisamråttan har en attraktiv päls och introducerades för jakt i Finland 1919. Intresset för att jaga den är dock idag mycket litet i Europa. Från Finland har den spridit sig vidare till Sverige. Observationer från olika delar av Europa visar på en spridningshastighet på 6-8 kilometer per år. Spridning kan också ske betydligt snabbare om ett djur av misstag hamnar på föremål som flyter i ett vattendrag. Det finns uppgifter om individer som på det viset transporterats 160 kilometer under en enda dag.

	Idag är intresset för att jaga bisam mycket litet i Europa.
Miljö där arten förekommer	Sjöar, stilla åar eller i kustnära havsområden.
Ekologiska effekter	<p>Bisamrättan lever vid vattnet i vassbältet och äter stora mängder av bladvass, starr, säv, fräken och flytbladsväxter. Det finns rapporter om att en enda individ kan beta rent en yta på 1,5 m² under en natt (arten är nattaktiv). En positiv effekt av detta kan vara att igenväxning av sjöar begränsas, men förändringen kan vara negativ för de djur som lever i vassbältet.</p> <p>Bisamrättan lever inte uteslutande av växter utan konsumerar också musslor och kräftor. I Sverige tycks den framför allt äta sötvattensmusslan allmän dammussla (<i>Anodonta anatina</i>). Det finns i dagsläget inga tecken på att några svenska bestånd av dammusslor är hotade, men om bisampopulationen ökar kraftigt skulle detta kunna bli en konsekvens,</p>
Andra effekter	<p>Bisamrättan gräver i strandbankar och kan underminera dammfördämningar och vägbankar. Man vet också att den kan förstöra fångstredskap för fisk men det är inte helt klarlagt i vilken utsträckning den äter fisk.</p> <p>Bisam kan sprida dvärgbandmask och kan dessutom vara bärare av bakterien <i>Leptospira</i> som kan orsaka Leptospiros, eller som den också kallas Weils sjukdom. Denna sjukdom är mycket ovanlig i Sverige, sedan mitten av 1900-talet finns i princip inga fall dokumenterade.</p>
<p>LÄS MER</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nobanis – Invasive Aliens Species Fact Sheet http://www.nobanis.org/Factsheets.asp • DAISIE (Delivering Alien Invasive Species In Europe) EU-project http://www.europe-aliens.org/speciesFactsheet.do?speciesId=649 • Svenska Jägareförbundet, Vilt & Vetande http://www.jagareforbundet.se/viltvetande/ovrigaarter/bisam.asp • Smithsonian National Museum of Natural History http://www.mnh.si.edu/mna/image_info.cfm?species_id=232 • Henrikson, L & T. von Proschwitz. 2006. Bisam – en växtätare med smak för musslor. Fauna och Flora 101(3):2-7 • Bjärvall, A. & S. Ullström. 1985. Däggdjur – Alla Europas arter. Wahlström & Widstrand <p style="text-align: center;">MER OM BILDEN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bilden är tagen av Ragnar Våga Pedersen på Bioforsk i Norge. http://www.forskning.no/Artikler/2006/desember/1165412755.6/artikkel_print http://www.bioforsk.no/ikbViewer/page/forside 	
<ul style="list-style-type: none"> • Detta faktablad om bisamrätta skapades den 5 september 2008 av Kerstin Magnusson 	